

Lahti Renkomäki

Otavantien länsipuolen ja Pentinkujan asemakaava-
alueiden arkeologinen inventointi 2026

Maria Kaasinen
Anna Kumpulainen
Maanala Oy

Sisälllys

Tutkimuksen perustiedot	3
1. Tausta ja tutkimustehtävä	4
2. Menetelmät	4
3. Taustatutkimus	6
3.1. Tutkimushistoria	6
3.2. Maaperä ja topografia	6
3.3. Historialliset kartat, ilmakuvat ja nimistö	6
4. Maastohavainnot	10
4.1. Pentinkujan hankealue (A-2932)	10
4.2. Otavantien länsipuolinen hankealue (A-2929)	11
5. Kohteet	13
5.1. Lahti Pentinkuja	13
5.2. Lahti Otavantie	15
6. Yhteenveto	17
7. Lähteet	17

Kohdeluettelo

Nro	Nimi	Tyyppi	Ajoitus	N	E	Suojeluehdotus
1	Lahti Pentinkuja	Kellarikuopat, nauriskuopat	1900-luku	6755252	425966	Muu kohde
2	Lahti Otavantie	Viljelyröykkiöt	1900-luku	6755790	427103	Muu kohde

Tutkimuksen perustiedot

Kohde: Lahden Renkomäen Otavantien länsipuolen ja Pentinkujan asemakaava-alueet

Tutkimuksen tyyppi: arkeologinen inventointi

Tavoite: selvittää sijaitseeko tutkimusalueilla muinaisjäännöksiä tai muita arkeologisia kohteita

Tutkimuslupa: -

Kenttätöaika: 11.9.2026

Tutkijat: FM Maria Kaasinen ja HuK Anna Kumpulainen, Maanala Oy

Tilaaaja: Lahden kaupunki, Kaupunkiympäristön palvelualue

Alkuperäinen arkistoaineisto digitaalisine valokuvineen: Maanala Oy. Raporttikopiot pdf-muodossa: Museoviraston arkisto, alueellinen vastuumuseo ja työn tilaaja.

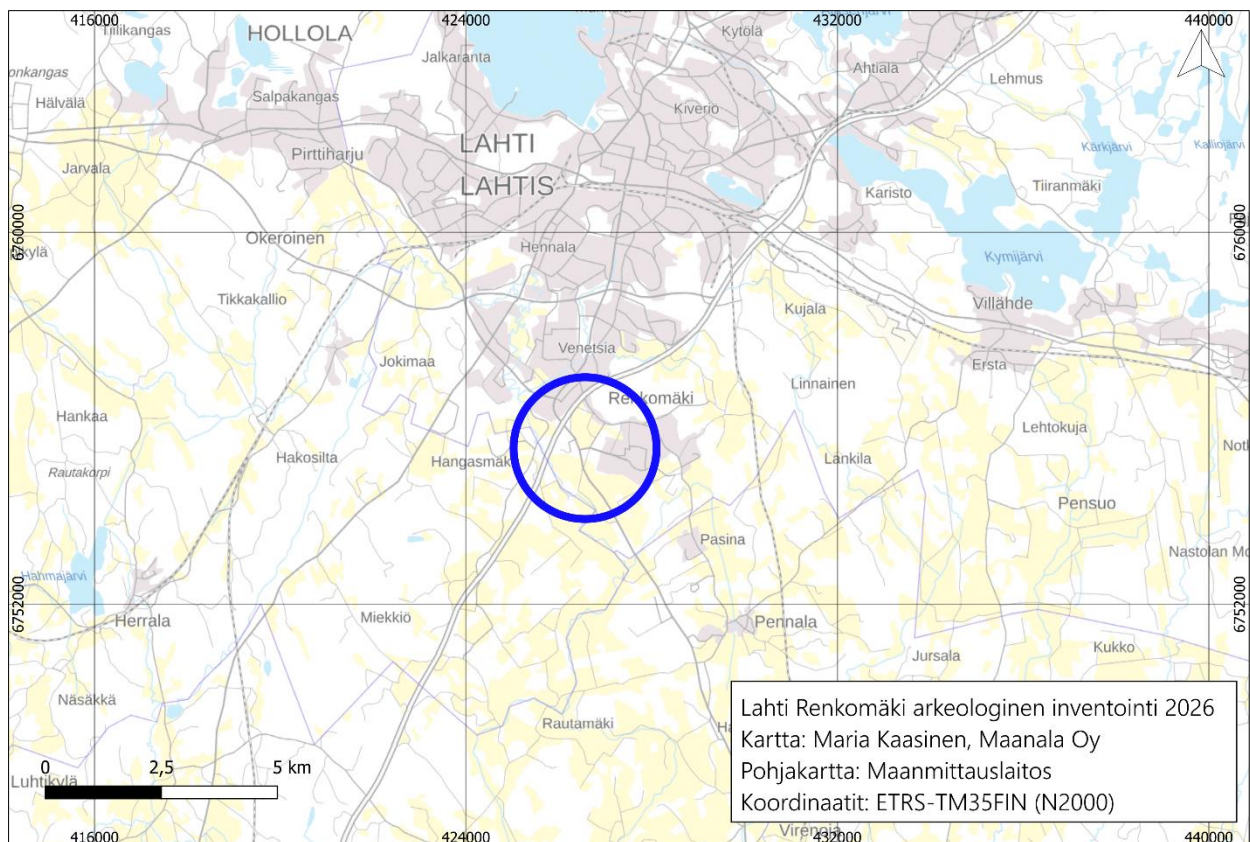
Valokuvat: Maria Kaasinen/Maanala Oy

Raportin karttakoordinaatit: ETRS-TM35FIN (N 2000)

Aiemmat arkeologiset tutkimukset: Jussila & Takala 1996, kartoitus; Poutiainen 1998, inventointi; Tikkala et al. 2012, inventointi; Takala & Tuomenoja 2024, esiselvitys

Tutkimuksessa talletetut esinelöydöt ja näytteet: –

Tulos: hankealueilta ei todettu muinaisjäännöskohteita. Kahdelle havaitulle kohteelle (tämän raportin kohteet 5.1. ja 5.2.) ehdotetaan statusta ”muu kohde”.

Kuva 1. Tutkimuskohteen sijainti.

Kansikuva: Kivikkoinen pengerrys 2024 puretulla rakennetulla alueella Pentinkujan hankealueella.

1. Tausta ja tutkimustehtävä

Lahden kaupungin Kaupunkiympäristön palvelut tilasi Maanala Oy:ltä keväällä 2026 Lahden Renkomäessä sijaitsevalle kahdelle asema-kaava-alueelle arkeologisen inventoinnin. Renkomäen kaupunginosa sijaitsee noin 5 kilometriä Lahden keskustan eteläpuolella Lahden ohitustien itäpuolella.

Inventoitaville alueille on tarkoitus kaavoittaa uusia pien- ja rivitalotontteja. Pohjoisempi kaava-alueista, Otavantien länsipuoli (A-2929), sijoittuu Orimattilankadun eteläpuolelle, rakentamattomalle metsä- ja peltomaalle. Alue etä rajaa lännessä Lakkitehtaantie ja idässä Otavantie. Alueen pinta-ala on noin 8,56 hehtaaria.

Toinen inventoitava alue Renkomäki, Pentinkuja (A-2932) sijaitsee heti Porvoonjoen ja Lahden ohitustien itäpuolella. Alue on pitkälti metsää ja peltoaluetta, josta on purettu vuonna 2024 vanhoja asuinrakennuksia. Alue on laajuudeltaan noin 6 hehtaaria.

Suunnittelualueilta ei tunneta muinaismuistolain suojaamia kiinteitä muinaisjäännöksiä tai irtolöytöjä. Alueella ei ole ollut arkeologisia maastotutkimuksia 1990-luvun jälkeen. Vuonna 2024 tehdyn esiselvitysraportin mukaan alueella olisi suositeltavaa tehdä arkeologinen inventointi keskittyen potentiaalsiin kivikauden ja historiallisen ajan löytöihin (Takala ja Tuomenoja 2024: 19).

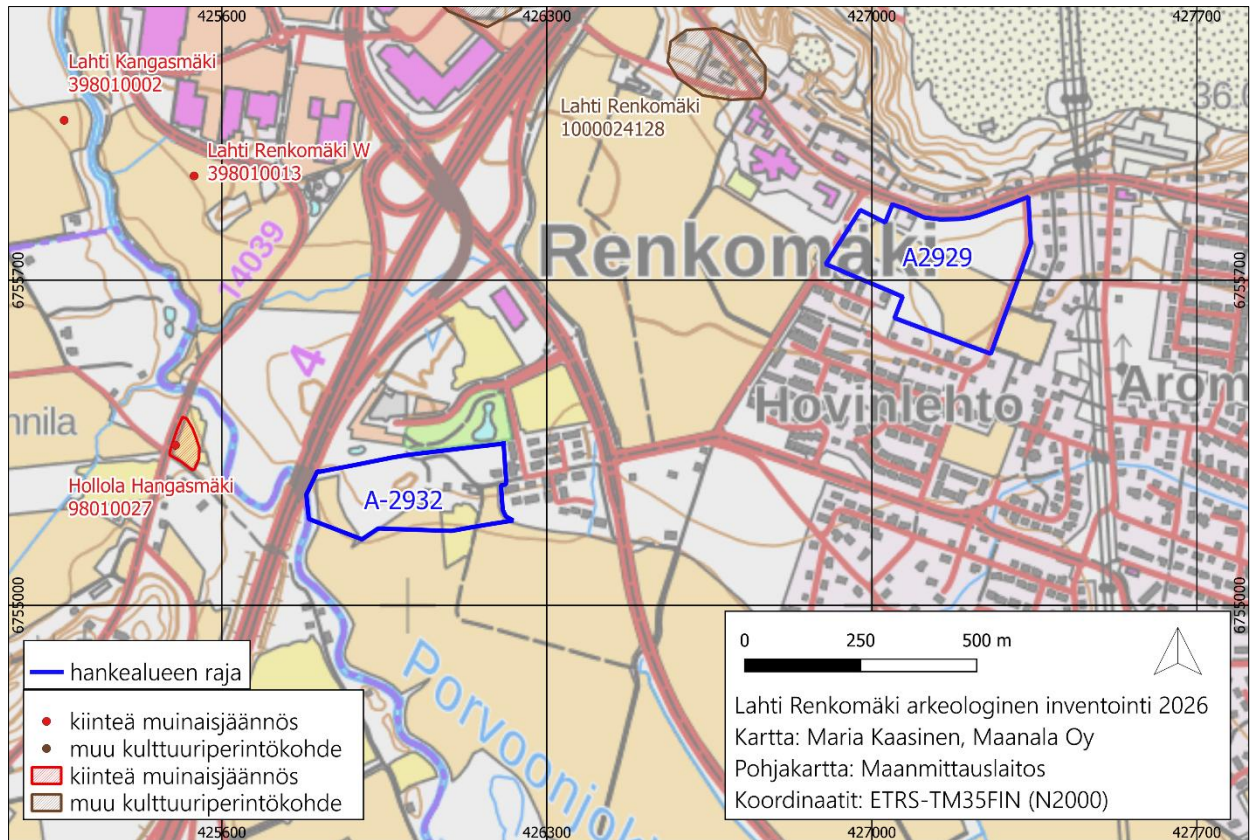
Lahden kaupunki tilasi hankkeeseen liittyvän arkeologisen inventoinnin Maanala Oy:ltä 22.5.2026. Selvityksen vastuhenkilö oli arkeologi FM Maria Kaasinen, joka teki myös maastotyön syyskuussa 2026. Inventoinnin valmisteluun, raportointiin ja karttojen piirtämiseen osallistui HuK Anna Kumpulainen.

2. Menetelmät

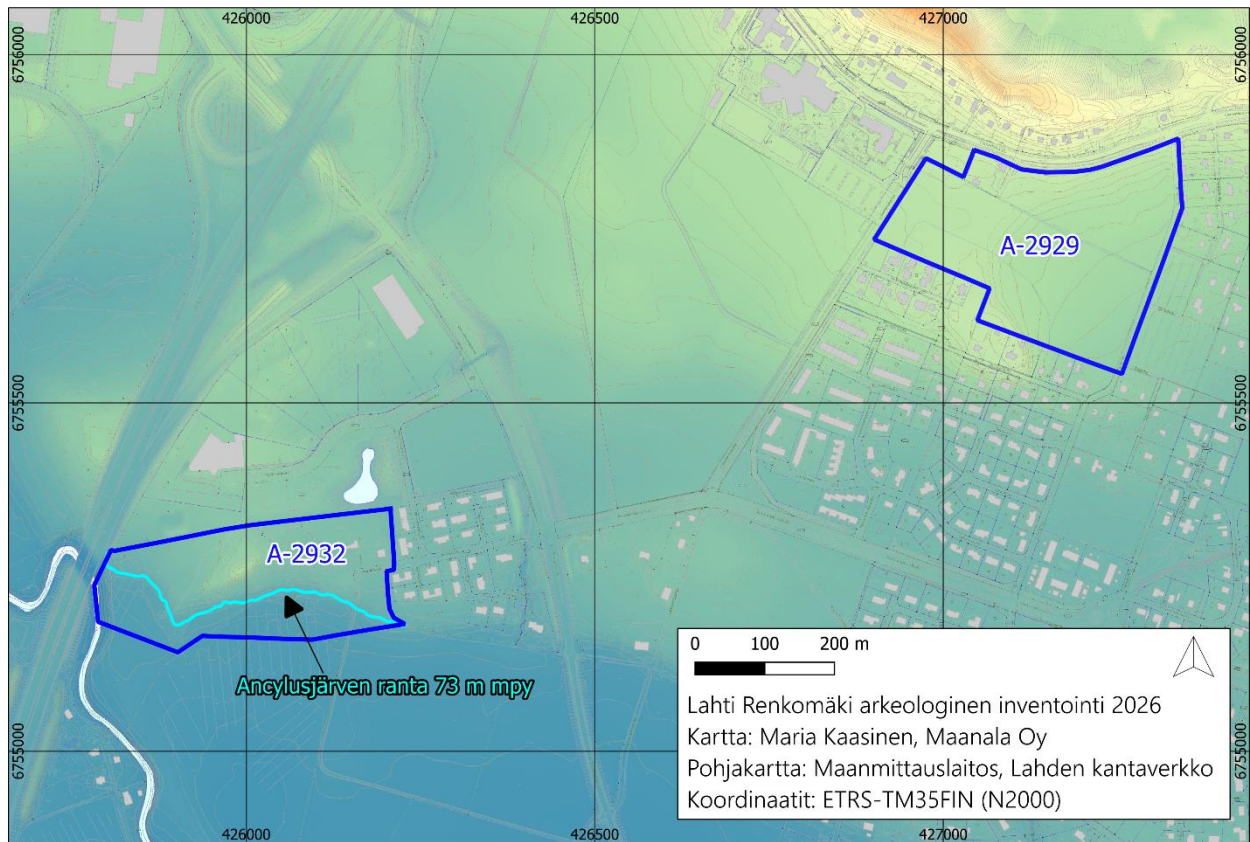
Ennen inventoinnin maastotöitä tehtiin taustatutkimus, jolla perehdyttiin kaava-alueiden arkeologiseen potentiaaliin. Sen yhteydessä käytiin läpi lähiympäristön aiemmat arkeologiset tutkimukset sekä tunnetut kohteet ja irtolöydöt. Historiallisesta kartta-aineistosta tutkittiin ja nykykartalle asemoitiin 1800-luvun isojakokartat, myöhemmät isojaon lohkomiskartat, pitäjänkartat, kuninkaankartasto, vuoden 1875 Senaatinkartta sekä vuoden 1920 uusjakokartat.

Tuoreempaan maankäyttöhistoriaan tutustuttiin vanhojen peruskarttojen sekä Maanmittauslaitoksen historiallisten ilmakuvien (Paikatietoikkuna) avulla. Taustatutkimuksen yhteydessä etsittiin myös arkeologisiin kohteisiin mahdollisesti viittaavaa paikannimistöä, jota käytiin läpi karttalähteiden lisäksi avoimista nimistöportaaleista (Nimisampo ja Nimiarkisto). Lisäksi kaava-alueen muinaisjäännöspotentiaaliin perehdyttiin muun muassa maastokarttojen topografian, Maanmittauslaitoksen tarkemman Laserkeilausaineiston (5 pistettä/m²) sekä Geologian tutkimuskeskuksen 1:20 000-mittakaavan maaperäkartojen (Maankamara) pohjalta.

Maastotyössä käytettiin normaaleja arkeologisia inventointimenetelmiä, lähinnä silmänvaraista havainnointia, maanäytekairaus- ja koepistoja. Maastossa tehdyt havainnot dokumentoitiin sanallisesti ja valokuvaamalla ja ne mitattiin käsi-GPS-laitteilla. Maastotyöt tehtiin havainnoinnin kannalta suotuisissa olosuhteissa.

Kuva 2. Inventointialueet ja ennestään tunnetut kohteet maastokartalla.

Kuva 3. Inventointialueiden maastonkorkeudet maanmittauslaitoksen 2m korkeusmallilla havainnollistettuna.

3. Taustatutkimus

3.1. Tutkimushistoria

Asemakaava-alueilta ei tunneta yhtäkään kiinteää muinaisjäännettä tai irtolöytöjä. Alueen lähimmät arkeologiset maastotutkimukset ovat 1990-luvulta (Jussila ja Takala 1996; Poutiainen 1998). 90-luvun inventoinneissa löytyneet kohteet ovat Hangasmäki (muinaisjäänösrekisterissä 98010027) ja Renkomäki W (muinaisjäänösrekisterissä 398010013). Hangasmäen kivikautinen asuinpaikka sijaitsee Porvoonjoen rannalla noin 260 metriä länteen Pentinkujan kaava-alueelta. Asuinpaikka sijaitsee korkeudella 74 m mpy mihin myös Pentinkujan kaava-alue sijoittuu. Sikäli Pentinkujan hiekkapitoinen maasto on potentiaalinen kivikautisen toiminnan paikaksi. Noin kilometri hankealueista luoteeseen sijaitsee Porvoonjoen rannan tuntumassa toinen kivikautinen asuinpaikka Renkomäki W.

Päijät-Hämeen historiallisen ajan muinaisjäänösten inventoinnissa (Tikkala et al. 2012) kuninkaankartastolta paikannettu Renkomäen historiallinen kylätontti sijaitsee noin kilometrin pohjoisluoteeseen kaava-alueilta. Kylätontin sijainti on kuitenkin suuntaa antava, eikä sitä ole tarkastettu maastossa. Kylätontin varhaisin maininta on vuodelta 1469, joten alueella on ollut maankäyttöä jo varhain historiallisena aikana. Myöhemmästä historiallisesta käytöstä kertoo myös noin 1,6 kilometriä kaava-alueista kaakkoon sijaitseva Hiilimiilu (muinaisjäänösrekisterissä nimellä Rekola 1000054123).

3.2. Maaperä ja topografia

Renkomäen kaava-alueiden maaperä on pitkälti savea Geologian tutkimuskeskuksen maaperäkartan 1:20000 perusteella (Maankamara). Pentinkujan puolella poikkeuksen savi-ssä maaperässä muodostaa kaava-alueen keskellä oleva hiekkamoreenikohouma. Ota-
vantien länsipuolisen alueen pohjoispääty on osa Renkonmäen hiekkamuodostumaa. Alueen lounaiskulmassa maaperä on karkeaa hie-

taa ja hiekkaa. Kaava-alueen eteläpäädyn keskivaiheilla nykyisen asutuksen paikalla sijaitsee kalliomaan kohouma, joka näkyy myös historiallisilla kartoilla (ks. Kuvat 4 ja 5).

Alueen lähimmistä tunnetuista muinaisjäänöksistä kivikautiset kohteet sijaitsevat Porvoonjoen varrella savi/hiesu maaperässä. Renkomäen historiallinen kylätontti sijaitsee myös savisella maaperällä. Nykyiseltään alue sijaitsee metsästä ja peltomaasta koostuvalla alueella uusien asuinalueiden tuntumassa. Pentinkujan puolella kaava-alueen pohjoisosan metsäalueella on sijainnut vuonna 2024 purettuja asuinrakennuksia.

Alueesta käytiin myös läpi $5p/m^2$ lidar-aineistot. Erinäiset kuoppa- ja kohoumahavainnot mitä alueelta havaittiin, tarkistettiin maastossa.

3.3. Historialliset kartat, ilmakuvat ja nimistö

Historiallisten ilmakuvien ja peruskarttojen perusteella alue on ollut 1900-luvulla pelto-
maata. Alueelta on historiallisia ilmakuvia alkaen vuosilta 1951 ja alueen peruskartat ovat vuosilta 1963, 1978, 1983, 1991 ja 1998 (*karttalehti 3111 02 Renkomäki*). Historiallisissa ilmakuvissa erottuu peruskarttoihin merkityt jo sittemmin purettu asuin- ja pihapiirin rakennukset sekä niiden välillä kulkevat tieurat Pentinkujan kaava-alueella. Vanhimmissa ilmakuvissa (1951) erottuu, kuinka alue on ollut 1900-luvun puolivälissä pitkälti peltomaisemaa ja peltoalueiden väliin jäävää metsäaluetta. Peruskartoissa tai ilmakuvissa ei havaittu mitään poikkeavia ilmiöitä, jotka olisivat arkeologisesti kiinnostavia.

Alueen nimistö käytiin läpi avoimen nimensampo aineiston kautta. Alueella on paljon niitty-nimistöä nykyisten peltokojen kohdalla. Muuten hankealueilla ei ollut arkeologiseen kulttuuriperintöön viittaavaa nimistöä.

Sen sijaan hankealueiden ulkopuolella sijaitsee Miilumäenkatu, jossa nimistössä myös miilu-

mäki. Paikalla on kuitenkin paljon modernia rakennuskantaa, joten potentiaaliset hiilimiilupaikat ovat voineet tuhoutua rakennuskannan myötä. Renkomäenväylän pohjoispuoliselle pellolle on lisäksi merkitty nimistöön Sepänsarat niminen alue. Havaintoja ei tarkastettu maastossa niiden sijaitessa huomattavasti hankealueiden ulkopuolella.

Rengonmäki esiintyy vuoden 1776–1805 Kuninkaankartastossa, minkä perusteella Rengonmäen historiallinen kylätontti on paikannettu (Tikkala et al. 2012). Kartastossa hankealueiden kohdalle tai välittömään lähistöön ei ole merkitty asumuksia.

Rengonmäkeä kuvaavat isojakokartat ovat vuodelta 1836 (*Grönlund 1836a ja 1836b*). Isojakokartoissa asuttamattomia, eikä niille ole merkitty myöskään viljelyksiä tai muuta maankäyttöä (ks. Kuva 4). Läntiselle, Pentinkujan puoleisen hankealueen pohjoisreunaan on merkitty tie, joka noudattaa kiinteistörajaa. Kartalle on myös merkitty kiinteistön raja-merkki nro 102.

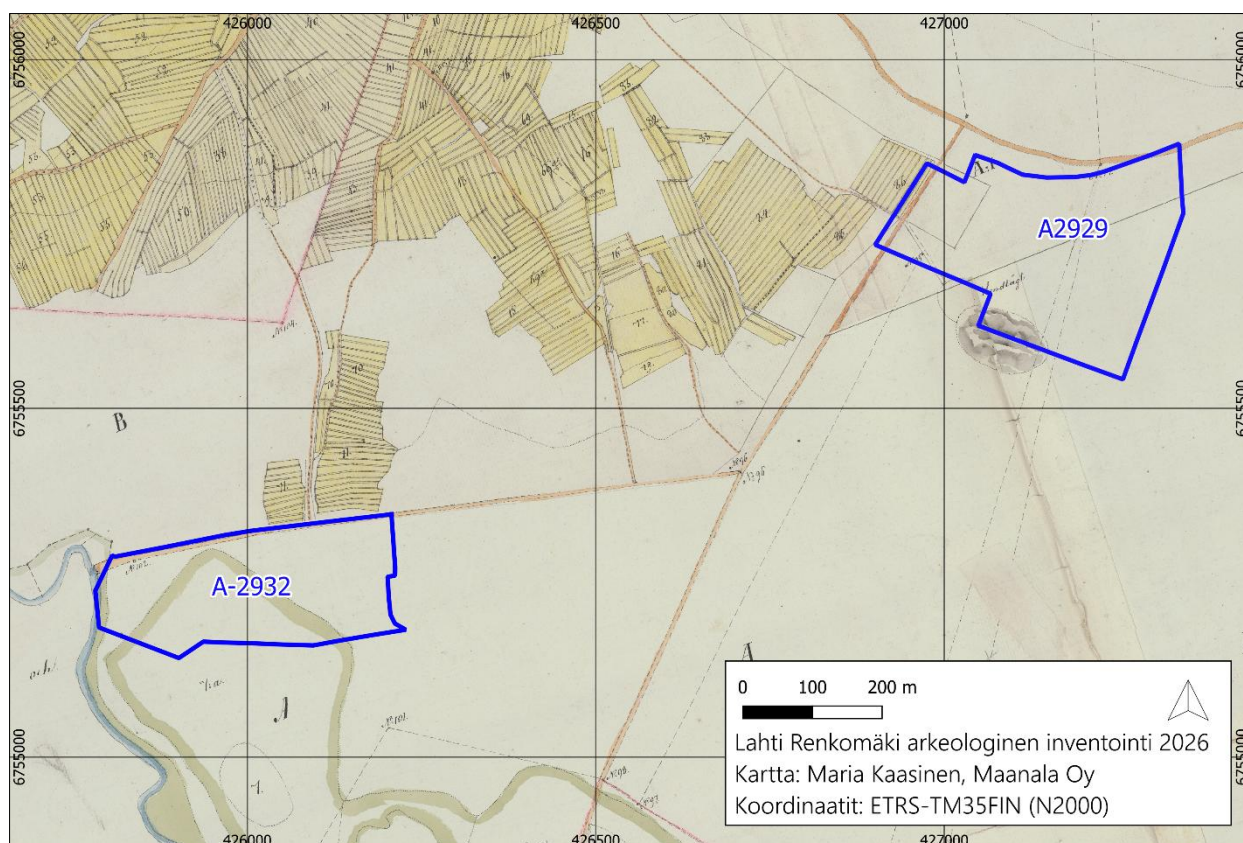
Aluetta kuvaava pitäjänkartta on vuodelta 1842 (*karttalehti 3111 02 Orimattila*). Tutkittavat alueet ovat merkitty kartoissa tyhjäksi rakennusten osalta. Pentinkujan hankealueen osalta havainnot eivät poikkea isojakokartasta. Otavantien länsipuolella alue on merkitty myös tyhjäksi, lukuun ottamatta myös nykyisessä maaperäkartassa erottuvaa hiekanottokuoppaa ja kalliota sekä näille johtavaa tietä. Vuoden 1875 Senaatinkartastossa (*karttalehti*

Hollola XIV 33) alue näkyy yhä pääosin rakentamattomana pelto- ja metsämaana.

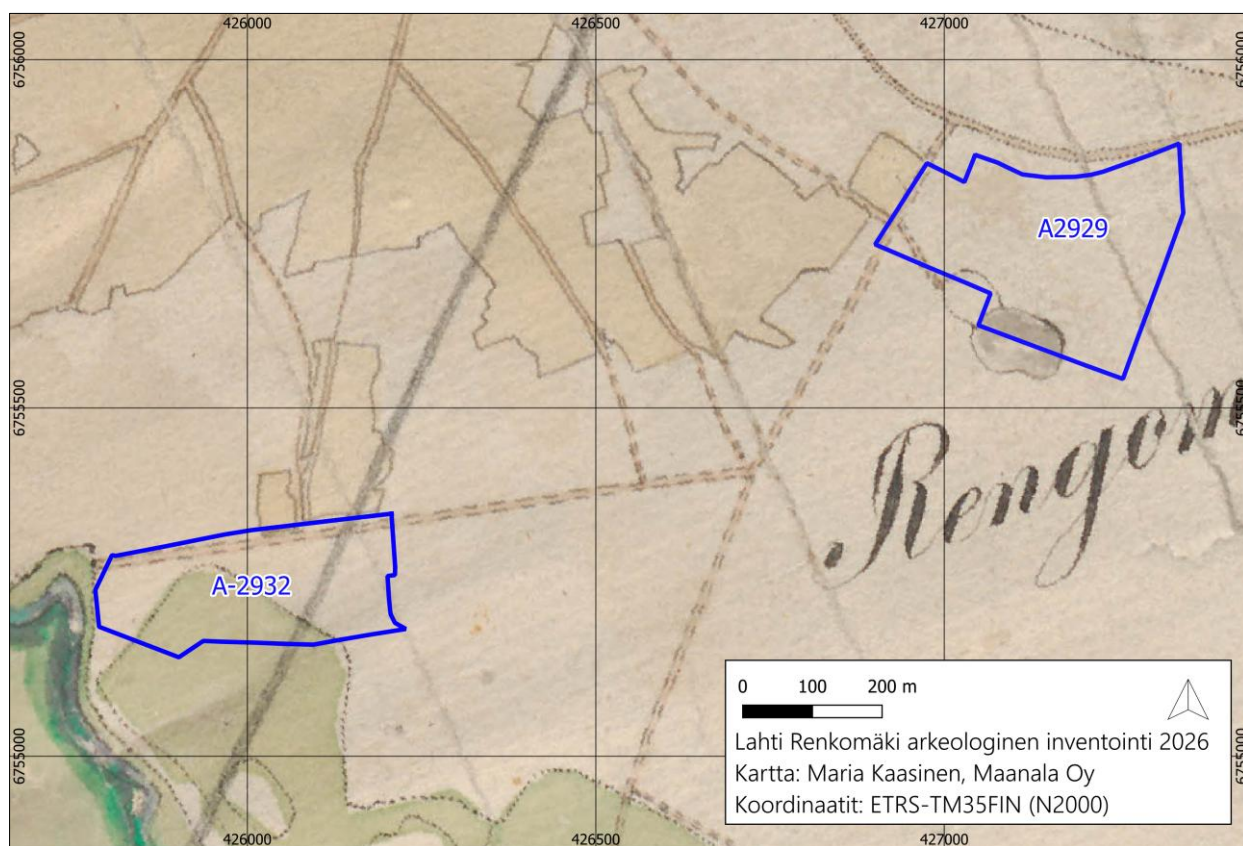
Maanmittaushallituksen Uudistuskartaston Uusjakokartoissa on kuvattu tarkasteltavat alueet vuonna 1920 (*Luostarinen, H. 1918–1920*). Tällöin Pentinkujan puolella näkyy ensimmäinen selvä rakennus, joka on sijainnut käytännössä kaavoitettavan alueen keskellä. Sen sijaan vuoden 1918 pitäjänkartalle ei ole merkitty mitään rakennuksia tai muuta maankäyttöä (*karttalehti iii-7-1 Orimattila*). Otavantien länsipuolisella alueella ei ole merkittynä asutusta.

Aluetta kuvaavassa varhaisimmassa ilmakuvassa vuodelta 1951 Pentinkujan hankealueella pellot ovat viljeltyjä noudattaen pitkälti nykyistä viljelyksien sijoittumista alueella ja alueella on metsän puolella useita rakennuksia sekä muuta pihapiirin maankäyttöä (Maanmittauslaitoksen Paikkatietoikkuna-palvelu). Ilmakuvien ja vanhojen peruskarttojen perusteella maankäyttö alueella on ollut intensiivistä aina 2020-luvulle saakka. Ilmakuvien perusteella viimeisimmät rakennukset alueen itäosissa on purettu vuosien 2022 ja 2025 välillä. Pentinkujan pohjoispuolella on edelleen asuttu tontti.

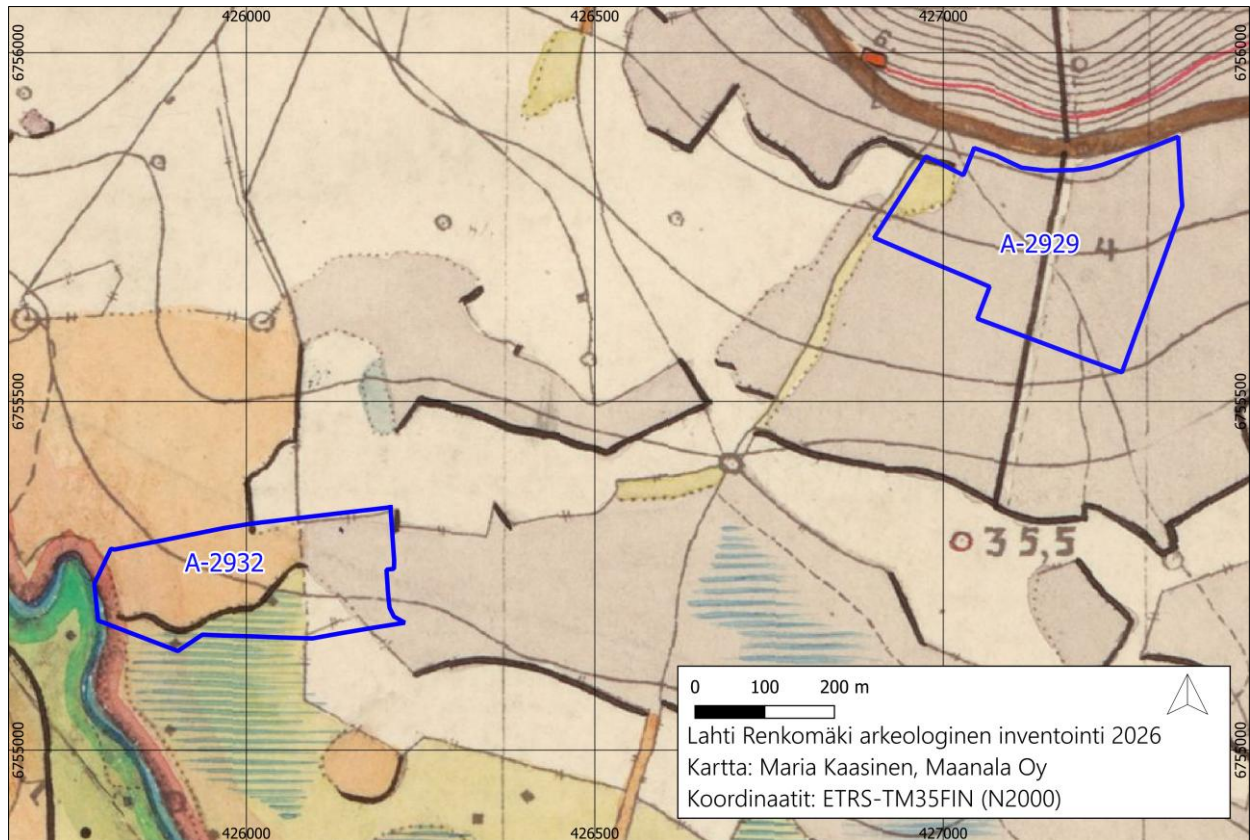
Sen sijaan Otavantien länsipuolinen alue on hiljalleen 1900-luvun kuluessa raivattu metsästä pelloksi yhä etenevissä määrin. Tämänhetkisen maankäytön tilan alue on saavuttanut vuoteen ilmakuvien perusteella 1996 mennessä. Hankealueen eteläosassa metsä on raivattu asuinalueeksi.

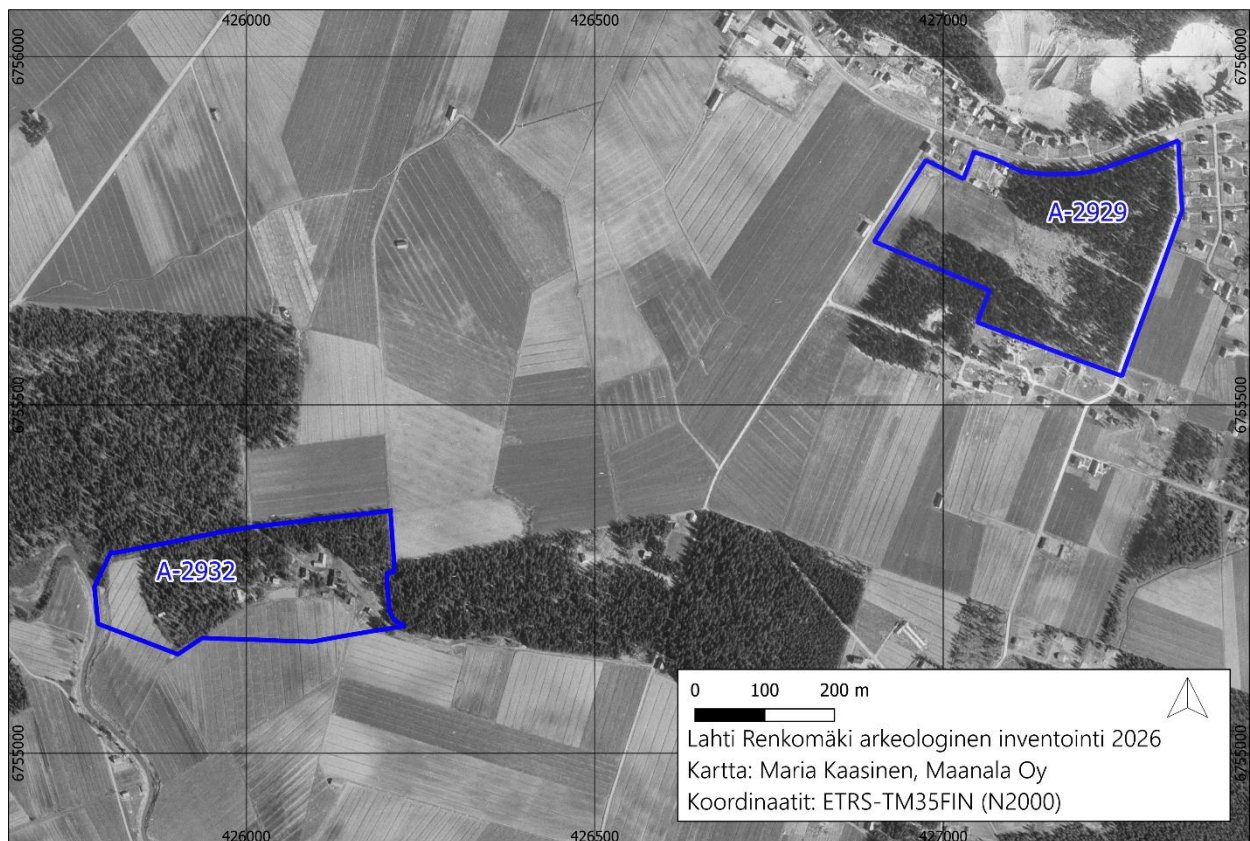
Kuva 4. Hankealueet isojakokartoilla (Grönlund 1836a ja 1836b).

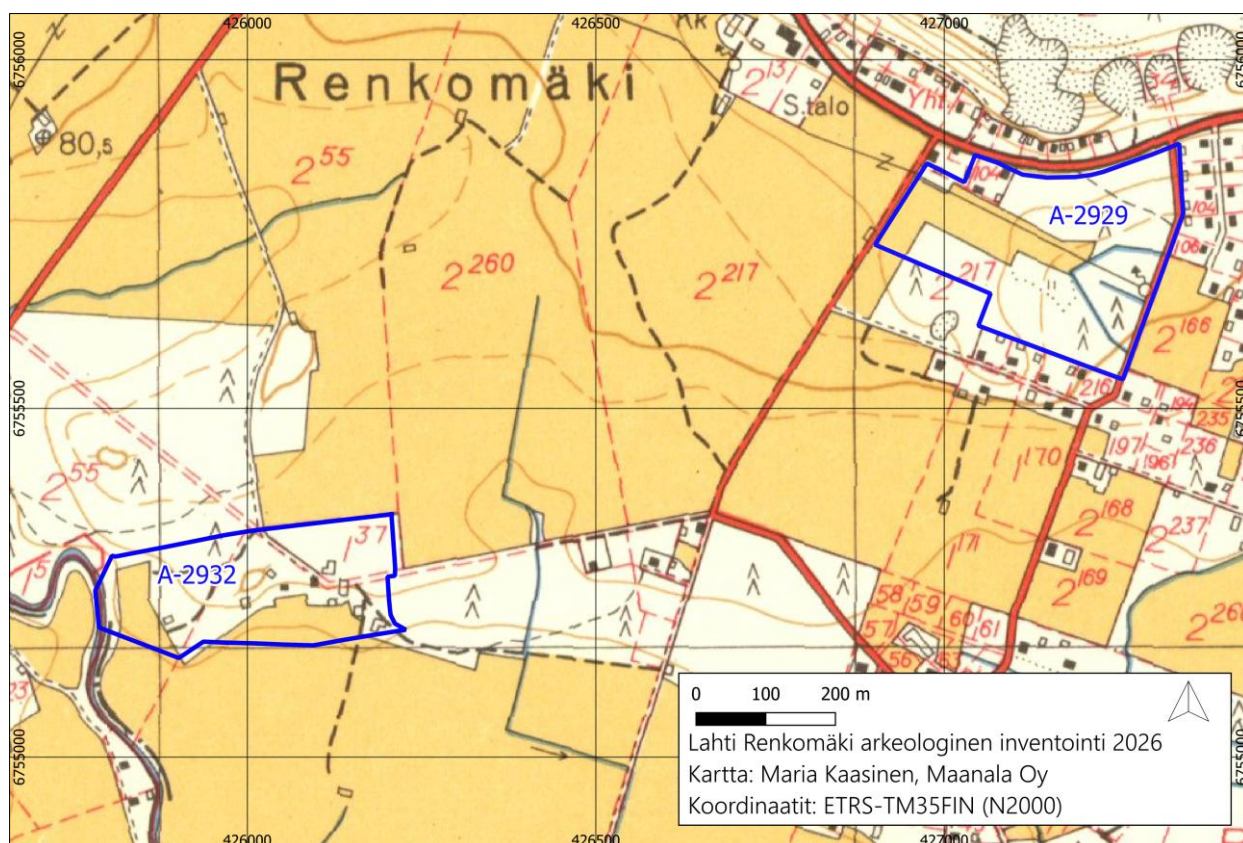
Kuva 5. Hankealueet pitäjänkartalla (karttalehti 3111 02 Orimattila, 1842).

Kuva 6. Hankealueet senaatinkartalla (karttalehti Hollola XIV 33, 1875).

Kuva 7. Hankealueet vuoden 1960 ilmakuvassa (Maanmittauslaitoksen Historialliset ilmakuvat).

Kuva 8. Hankealueet vuoden 1963 peruskartalla (karttalehti 3111 02 Renkomäki).

4. Maastohavainnot

4.1. Pentinkujan hankealue (A-2932)

Hankealueelle johtaa Pentinkujan tie, joka päättyy alueelle. Siitä haarautuu pohjoiseen ilmeisesti lenkkeilykäytössä oleva reitti, minkä lisäksi alueella on useita käytöstä poistuneita teitä. Alue on maastoltaan eteläosista inventointiaikaan apilaa kasvaa peltoa ja muutoin metsää sekä pusikkoitunutta entistä asuinalueita. Hankealueen korkeudet laskevat kohti etelää ja joenvartta. Alueen keskiosissa, entisen asutun alueen vaikutuspiirissä, on itä-länsisuuntainen erittäin kivikkoinen harju. Ancylysjärven (n. 8800–7000 ekr.) aikainen muinaisranta sijaitsee Lahden alueelle tyypillisesti hankealueella n. 73–74 m mpy korkeustasolla. Hankealueella potentiaalinen kohta todettiin aivan alueen länsiosassa, pellon ja metsän rajassa. Pellon reunassa rantatörmä on erittäin näkyvä, minkä vuoksi pellolle tehtiin kaksi koekuoppaa (n. 50x50 cm). Maaperä todettiin

laastimaisen jäykäksi saveksi, jota oli äärimmäisen vaikea kaivaa. Mitään merkkejä kivikautisesti toiminnasta ei havaittu. Myös metsän puolelle päätettiin kuitenkin kaivaa kaksi koekuoppaa siinä toivossa, että maaperässä olisi muiden lähialueiden kivikautisten asuinpaikkojen tavoin hiesu- tai hiekkamoreenikerroksia. Maaperän todettiin olevan kuitenkin samankaltainen kuin pellolla, savinen ja kova ja näin ollen myös kivikautiselle asuinpaikalle huonosti soveltuva. Metsää on myös topografian perusteella muokattu, kenties ojitettu historian saatossa.

Muutoin potentiaalisia kivikautisen asuinpaikan kohtia ei todettu hankealueelta. Itää kohti maa muodostuu kivikkoiseksi ja 1900-luvulla alkaneen maankäytön intensiteetti on todennäköisesti tuhonnut teoriassa alueelle mahdolliset merkit kivikaudesta.

Hankealueelta havaittiin kaikkienensa runsaasti merkkejä 1900-luvulla alkaneesta maankäytöstä. Useita entisiä rakennuksen kohtia oli purettu ja maat paikoitellen tasattu erityisesti hankealueen etelä-, keski- ja kaakkoisosissa. Asutuksen ja maankäytön laajuudesta alueella kertovat yksittäiset asuinpaikkajätteet maastossa, runsas pusikoitunut pihapiirille ominainen kasvillisuus sekä entisten rakennusten paikoilla muusta maastosta poikkeava tasainen rajattu alue. Lisäksi alueella on kenties asutukseen tai purkutöihin liittyen epämääräisiä kaitantoja ja maanmuokkausta.

Alueelta havaittiin myös kivikkoisen harjanteen länsipäästä kellarikuoppa ja kuusi nauriskuoppaa (ks. Kohde 5.1.), joiden tulkittiin liittyvän alueen asuttamisen varhaisempaan vaiheeseen 1900-luvun alkupuolelle. Ilmiöt ehdotetaan rekisteröitävän muuna kohteena *Lahti Pentinkuja* muinaisjäännösrekisteriin.

Lisäksi isojakokartalle merkitty kiinteistön rajamerkki nro 102 alueelta maastoa tarkastettiin, mutta mitään rajamerkkiin viittaavaa ei havaittu.

Kuva 9. Kivikkoinen harjanne Pentinkujan hankealueen keskiosissa. Itään.

4.2. Otavantien länsipuolinen hankealue (A-2929)

Hankealue sijaitsee Orimattilankadun, Otavantien ja Lakkitehtaantien välisellä alueella rajautuen eteläosissa asuinalueeseen. Alue on pohjoisosassa lehtipuupainotteista sekametsää,

keskiosissa viljeltävää peltoa ja eteläosissa kuusivoittoista metsää.

Alue sijoittuu esihistoriallisten asuinpaikkojen kannalta korkealle tasolle n. 80–90 m mpy, eikä lähistöllä ole sijainnut vesistöjä. Näin ollen potentiaali pyyntikulttuurin asuinpaikoille todettiin heikoksi.

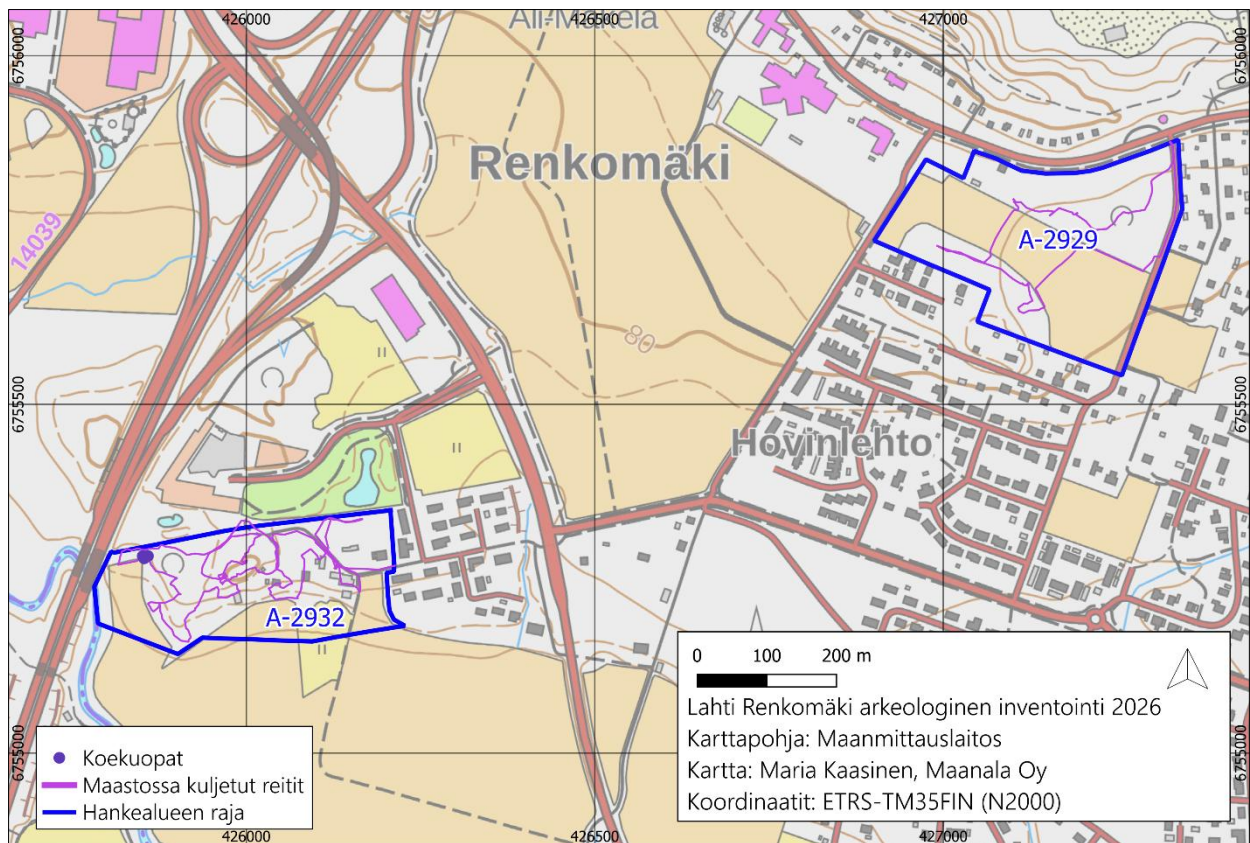
Sen sijaan Orimattilankatu on vanhaa, jo Kunkinaan kartastossa näkyvää tiereittiä, joka on kulkenut läheisestä Simolan kylästä etelään. Tiereitti on näkyvissä myös isojakokartalla, pitäjänkartalla ja kaikilla muilla historiallisilla kartoilla ja tielinja hankealueen läheisyydessä noudattaa nykyisin käytössä olevaa tielinjaa. Tien länsipuolelta, nykyisen Lakkitehtaantien tielinja erottuu myös isojako- ja pitäjänkartoilla. Hankealueelle ei kuitenkaan ole merkitty millään historiallisen ajan kartoilla maankäyttöä 1900-luvulla alkaneen peltoviljelyn lisäksi.

Hankealueelta havaittiin kaksi peltoröykkiötä (ks. tämän raportin kohde 5.2.), jotka liittynevät alueen raivaamiseen pelloksi 1900-luvulla. Vuoden 1963 ilmakuvasa erottuu raivattavan alueen ja jo viljelyksessä olevan alueen rajalla kulkeva pohjois-eteläsuuntainen tie, jonka varrelle röykkiöt osuvat.

Muilta osin alueelta ei havaittu merkkejä arkeologisista ilmiöistä.

Kuva 10. Viljeltyä peltomaisemaa kuvattuna kohti Lakkitehtaantietä. Länteen.

Kuva 11. Maastossa kuljetut reitit sekä koekuoppien sijainti hankealueilla.

Kuva 12. Arkeologisoitunutta tielinjaa Pentinkujan pohjoisreunalla. Kyseessä saattaa olla jo isojakokartalla näkyvä tielinja. Länteen.

Kuva 13. Kovaa savista maaperää Pentinkujan pelon reunassa, johon kaivettiin koekuoppia.

5. Kohteet

5.1. Lahti Pentinkuja

Uusi kohde – ehdotetaan rekisteröitävän statuksella muu kohde

Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat, nauriskuopat; maarakenteet

Ajoitus: historiallinen, 1900-luku

Koordinaatit: N 6755252 E 425966 (alueen keskeltä)

Korkeus: 78 m mpy

Aiemmat tutkimukset: -

Kuvaus: Kohde sijaitsee Pentinkujan länsipuolisessa metsässä, itä-länsisuuntaisen kivikkoisen harjanteen aivan länsipäädystä. Maasto on kivikkoista ja maaperä hiekkamoreenia. Puusto on kuusipainotteista sekametsää.

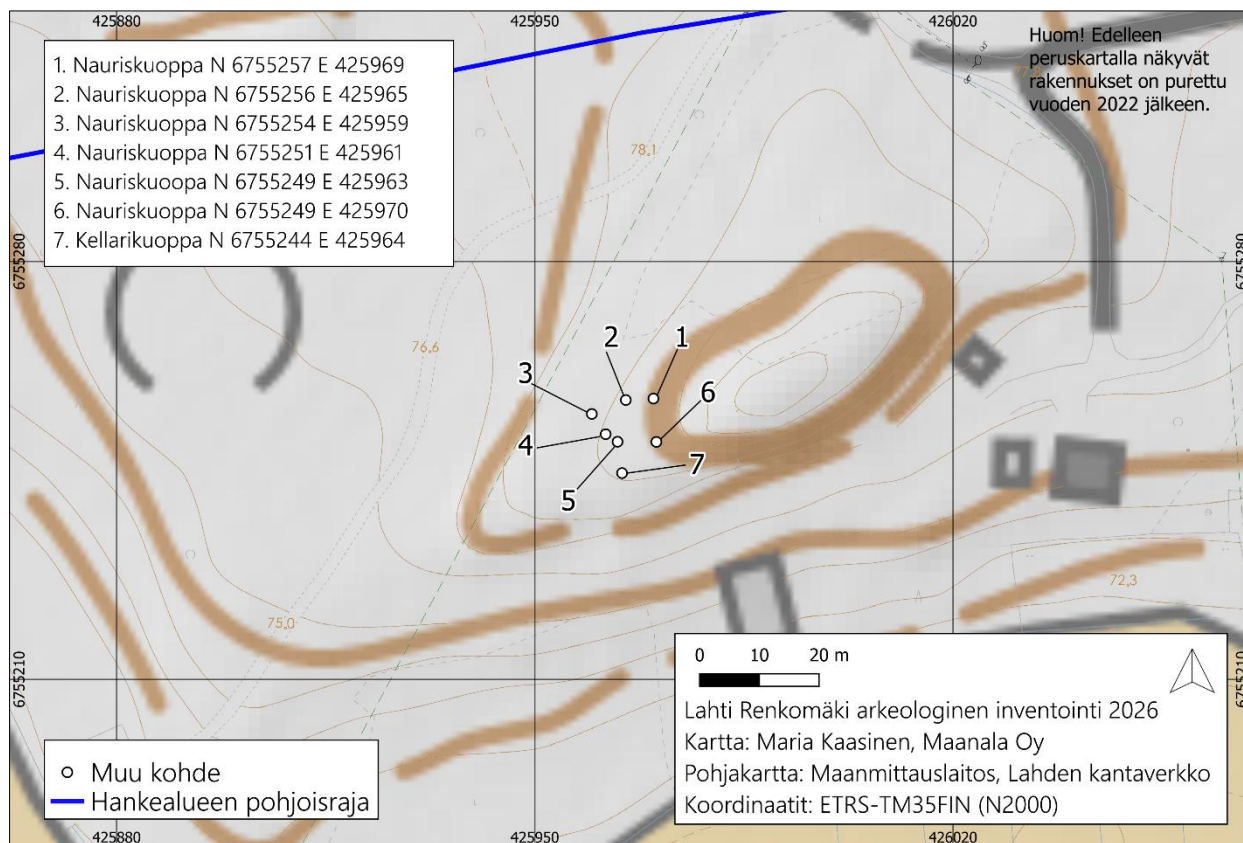
Harjanteen päässä on varsin laakea kuoppa mittoiltaan n. 3,0x2,5x0,7 m. Kuopassa on harjanteelta etelään aukeava aukko. Kuopassa ei ole

havaittavissa valleja. Kyseessä lienee kellari-kuoppa, josta rakenteet on purettu pois.

Kellarikuopan pohjoispuolella pohjoiseen harjanteelta viettävässä rinteessä on lisäksi kuusi pitkittäistä painannetta, joiden pituus vaihtelee noin 1,5–2,5 metrin välillä ja leveys noin 0,4–0,5 m välillä. Syvyys on maksimissaan noin 0,3 m. Kairauksen perusteella maannos on osittain sekoittunut ja maaperä karkeaa hiekkamoreenia.

Alue on asutettu vuosien 1920–1951 välillä ja lopullisesti rakennukset on purettu 2020-luvulla. Rakennuskanta on 1900–2000-lukujen mittaan vaihdellut alueella. Kellarikuoppa ja nauriskuopat liittyvät asutuksen varhaisempaan aikaan 1900-luvun alkupuoliskolle.

Kyseessä on 1900-luvulle ajoittuva alueen asutuksesta ja elinkeinosta kertova ilmiö. Kohde ehdotetaan rekisteröitävän muuna kohteena.

Kuva 14. Uusi ennestään tuntematon kohde Lahti Pentinkuja, joka ehdotetaan rekisteröitävän statuksella muu kohde.

Kuva 15. Kellarikuoppa kohteessa Lahti Pentinkuja. Luoteeseen.

Kuva 16. Nauriskuoppa lapion osoittamalla kohdalla kohteessa Lahti Pentinkuja. Kaakkoon.

5.2. Lahti Otavantie

Uusi kohde – ehdotetaan rekisteröitävän statuksella muu kohde

Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat, viljelyröykkiöt

Ajoitus: historiallinen, 1900-luku

Koordinaatit: N 6755790 E 427103 (pohjoisempi röykkiö)

Korkeus: 85 m mpy

Aiemmat tutkimukset: -

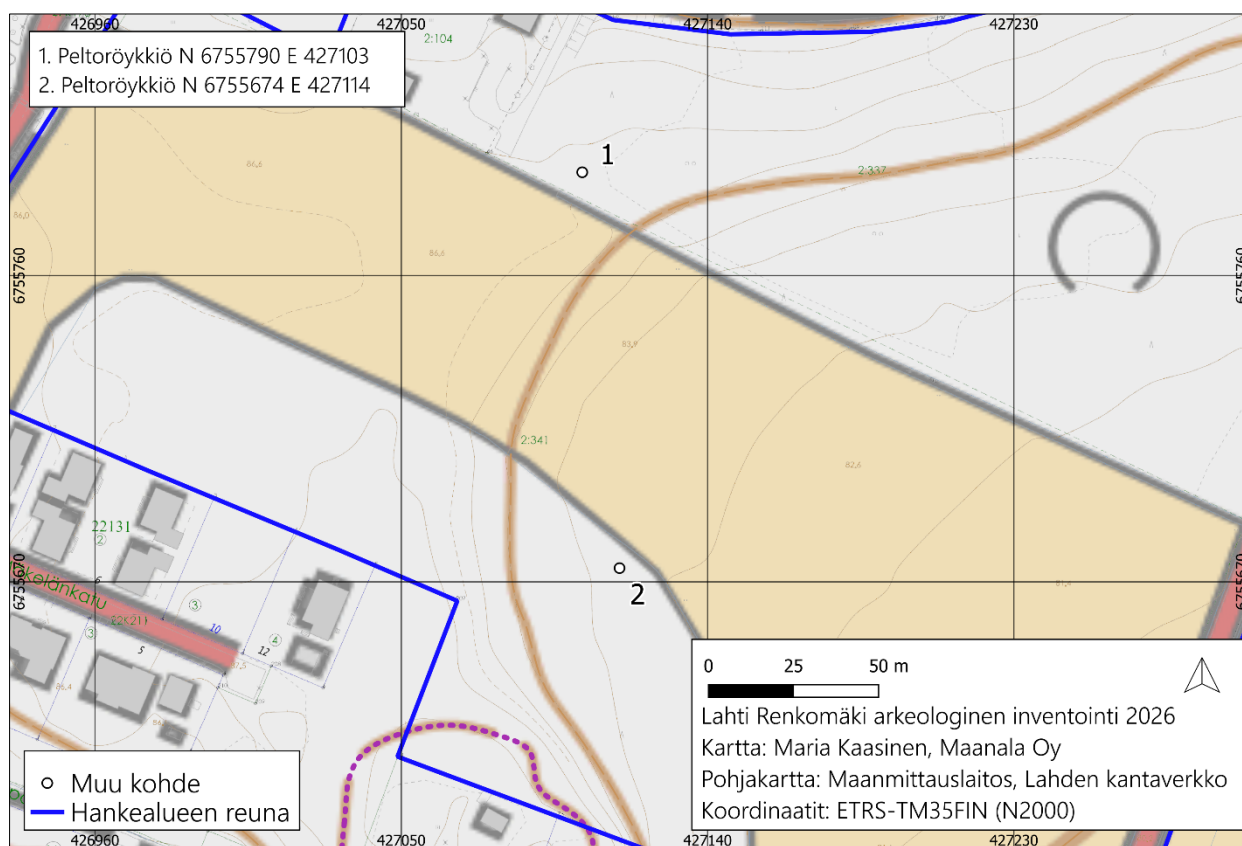
Kuvaus: Kohde sijaitsee Otavantien länsipuolissa metsässä, noin kolmen metrin päässä eteläpuolisesta pellostä. Alle 50 metrin päässä luoteispuolella on edelleen asuttuna oleva pihapiiri.

Kyseessä on noin 3,0x0,5x0,4 m soikean muotoinen verrattain matala kivröykkiö. Se on

suunnilleen pohjois-eteläsuuntainen. Kivet ovat vaihtelevan kokoisia, keskimäärin halkaisijaltaan noin 40 cm, mutta eivät koneellisesti koottuja. Röykkiö on sammaloitunut. Röykkiön sijainnin ja muodon perusteella kyseessä on peltoröykkiö, joka liittyy pellon raivaamiseen 1900-luvun keskivaiheilla.

Toinen yksittäinen peltoröykkiö havaittiin pellon eteläpuolisesta metsästä. Röykkiö on mitoiltaan 1,5x0,5x0,3 m ja koostuu muutamista noin 50 cm halkaisijaltaan olevista kivistä. Röykkiön kiviä on sen eteläpäästä liikuteltu. Pohjoispään kivistä osa on sammaleen peitossa. Kyseessä todennäköisesti edellisen tavoin samaan 1900-luvun pellonraivaukseen liittyvästä peltoröykkiöstä.

Kohde ehdotetaan rekisteröitävän muuna kohteena.

Kuva 17. Uusi ennestään tuntematon kohde Lahti Otavantie, joka ehdotetaan rekisteröitävän statuksella muu kohde.

Kuva 18. Peltoröykkiö nro 1 kohteessa Lahti Otavantie. Luoteeseen.

Kuva 19. Peltoröykkiö nro 2 kohteessa Lahti Otavantie. Luoteeseen.

6. Yhteenveto

Hankealueet inventoitiin 11.9.2026. Niiltä ei tunnettu ennestään arkeologisia kohteita, eikä tässä inventoinnissa havaittu viitteitä muinaisjäännöksistä.

Kahdelle 1900-luvulle sijoittuvalle kohteelle ehdotetaan statusta ”muu kohde”. Kyseessä ovat tämän raportin kohteet 5.1. Lahti Pentinkuja, jossa on kellarikuoppa sekä nauriskuoppia sekä 5.2. Lahti Otavantie, jossa on viljelyröykkiöitä. Kohteet ajoittuvat vanhimmillaan 1900-luvun alkuun, eikä niitä ikänsä puolesta voi pitää suojelukohteina.

Inventoinnissa ei todettu muinaismuistolain (295/1963) perusteella suojeltavia kohteita, eikä muuttuvalla maankäytöllä hankealueilla ole vaikutusta lähialueiden tunnettujen muinaisjäännösten säilymiseen niiden sijaitessa kaukana hankealueista.

Lahdessa 30.9.2026

Maria Kaasinen

Arkeologi, FM

Anna Kumpulainen

Arkeologian opiskelija, HuK

Maanala Oy

7. Lähteet

Karttalähteet:

Alanen, Timo & Kepsu, Saulo 1989. Kuninkaan kartasto Suomesta 1776–1805. *Suomalaisen kirjallisuuden Seuran Toimituksia* 505.

Grönlund, J. 1836a. *Karttalehti H111:4 1 Renkomäki*. Maanmittaushallituksen uudistusarkisto, MHA U Uudistuskartat ja asiakirjat, Kansallisarkisto.

Grönlund, J. 1836b. *Karttalehti H111:4 2 Renkomäki*. Maanmittaushallituksen uudistusarkisto, MHA U Uudistuskartat ja asiakirjat, Kansallisarkisto.

Luostarinen, H. 1918–1920. *Karttalehti H111:4/22–49 (1–5) Renkomäki*. Maanmittaushallituksen uudistusarkisto, MHA U Uudistuskartat ja asiakirjat, Kansallisarkisto.

Pitäjänpitääkartasto 1842. *Karttalehti 3111 02 Ori-mattila*. Pitäjänpitääkartasto, Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto, Kansallisarkisto.

Pitäjänpitääkartasto 1918. *Karttalehti iii-7-1 Ori-mattila*. Pitäjänpitääkartasto, Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto, Kansallisarkisto.

Senaatinkartta 1875. *Karttalehti Hollola XIV/33*. Senaatin kartasto, Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto, Kansallisarkisto.

Peruskartta 1963. *Karttalehti 3111 02 Renkomäki*. Maanmittaushallitus.

Tutkimuskirjallisuus ja -raportit:

Tikkala, Esko, Taipale, Päivi ja Sorvali, Eetu 2012. *Päijät-Hämeen maakuntakaava. Historiallisen ajan muinaisjäännösten inventointi*. Lahden kaupunginmuseo.

Takala, Hannu ja Tuomenoja, Siiri 2024. *Esiselvitys arkeologisesta selvitystarpeesta Lahden kaupungin alueella*. Maanala Oy

Verkkolähteet:

Geologian tutkimuskeskuksen ylläpitämä-
Maankamara-karttapalvelu
[<https://gtkdata.gtk.fi/maankamara/>].

Helsingin yliopiston digitaalisten ihmistietei-
den keskuksen ylläpitämä Nimisampo-verkko-
palvelu. [<https://nimisampo.fi/fi/>]

Kotimaisten kielten keskuksen ylläpitämä Digi-
taallinen Nimiarkisto [<https://nimiarkisto.fi/>].

Maanmittauslaitoksen ylläpitämä Paikkatie-
toikkuna-karttapalvelu [[https://kartta.paikka-
tietoikkuna.fi](https://kartta.paikka-
tietoikkuna.fi)].

Museoviraston ylläpitämä Kulttuuriympäristön
palveluikkuna eli niin sanottu Muinaisjäännös-
rekisteri [[https://www.kyppi.fi/palveluik-
kuna/portti/read/asp/default.aspx](https://www.kyppi.fi/palveluik-
kuna/portti/read/asp/default.aspx)].